

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. Vtrum in anima Christi fuerint habitus intellectuales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

nio non sunt intellectuales virtutes, & ideo neque A
sancti Angeli, neque beati, huiusmodi actus exer-
cent.

Vnde ad ultimam confirmationem respondetur,
potuisse quidem Christum modo ibi indicato vita-
re omnem assensum falsum, etiam si huiusmodi as-
sensus praeferre vellent: tamen non propter solam
falsitatem vitandam non decuit illos exercere, sed
etiam quia ex vi obiecti formae incerti sunt, & fal-
sitati expositi, & ideo ad perfectionem intellectus
non pertinent. Non deerunt etiam, qui dicant, non
potuisse villo modo habere hos actus, supposita eu-
identi cognitione, quam de eisdem rebus aliunde
habebar. Sed quam verum hoc sit, alibi est dispu-
tandum.

Dubium.

Sed queres ultimum, an, saltem de potentia ablo-
luta, posset Verbum in humanitate assumere, vel
permittere falsum assensum, vel erronem. Qui-
busdam enim ita videtur, nec sine probabili conie-
ctura: posset enim Verbum assumere humanam na-
turam, nullum donum, vel speciale auxilium intel-
lectus illi praebeo, quo posito ille homo non pos-
set certius, aut verius iudicare de rebus, quam pos-
set purus homo cum eodem ingenio, & eisdem sen-
sibus, ut supra disput. 18. demonstratum est, posset
ergo decipi, sicut purus homo. Primum antecedens
probat, quia illud neque physicam repugnantiam
involuit, neque est contra aliquam moralem virtu-
tem, neque contra sapientiam, aut aliud attributum
ipsius Dei, ut Deus est: sicut ergo non repugnat, Deum
in assumpta natura mori, ita neque errare, neque fal-
sum materialiter proferre, hoc enim nec peccatum
esset, & ideo neque esset contra diuinam bonitatem,
quia Deus non velle tale materiale mendacium, vel
errorem, sed tantum permitteret: neque etiam esset
contra veritatem, vel auctoritatem Dei, quia ille ho-
mo tunc non sentiret, nec loqueretur auctoritate di-
uina, sed humana.

Responsio.

Difficile quidem est, implicationem contradictionis
in hoc ostendere: nihilominus tamen non pos-
sum ita de Christo, seu Deo homine, sentire, ut exi-
stimem potuisse, vel in intellectum eius cadere erro-
rem, vel in sermonem mendacium, etiam mate-
riale, & sine culpa: quae videtur esse sententia Anselmi,
lib. 2. Cur Deus homo, cap. 13. Et potest suaderi
primo, quia licet hoc nude consideratum in ordine
ad solam potentiam quasi physicam non videatur
contradictionem involuere, consideratum tamen
in ordine ad potentiam coniunctam diuinæ sapien-
tiae, & prudentiae, videtur sanè repugnare. Quia ad
prudentem providentiam rationalis personae perti-
net, non admittere falsitatem, & deceptionem in pro-
pria natura, quando facile praeueniri, & cauere po-
test, per unionem autem facta est humanitas vere ac
proprie natura Verbi Dei; & Verbum, quod est per-
sona illius naturae, potest illam ita dirigere & guber-
nare, ut nunquam decipiatur. ergo. Secundo quia
in errore aut falsitate nulla potest esse ratio boni ho-
nesti, neque ad illud potest conferre: sed Deus non
potest in propria natura admittere, nisi quod hone-
stum est, vel ad honestum confert: qua ratione uti-
tur Anselmus supra. Tercio, quia talis error, si esset
possibilis in diuina persona ratione assumptae natu-
rae, multum diminueret auctoritatem talis personae,
per assumptam naturam loquentis. Si enim ex hoc
solum, quod is, qui loquitur, est persona diuina, non
intrinsecè sequitur, ipsum nec decipi posse, nec de-
cipere, etiam sine peccato, fere non haberet Deus
homo maiorem auctoritatem in loquendo, quam
homo purus, quia vterque decipi posset, nisi ex di-
uina relatione loqueretur, & vterque posset illa ca-
rere, & decipi, etiam sine culpa, existimando verum
esse, quod non est, seu à Deo reuelari, quod vera re-
uelatione ostensum non est: Consequens autem vi-
detur valde absurdum.

Christus de
potest er-
tam ablo-
luta falsi,
errare ve
non potuit.

Anselm.

Vtrum in anima Christi fuerint habitus intelle-
ctuales.

Hæc quaestio ex dictis facile defini potest, nam
ex actibus facile est habitus colligere: sicut er-
go actum in naturalem, & supernaturalem distinxi-
mus, ita pari ratione potest distinguui habitus.

Dico ergo primo, in Christi intellectu fuisse ha-
bitus naturales. Hæc conclusio certa est apud Theo-
logos, in 3. distinct. 14. & patet etiam ex dicendis
disputatione sequenti, & infra etiam quaestio duo-
decima. Nunc solum aduerto primo, simpliciter
loquendo, non esse certius, esse habitus naturales
in intellectu Christi, quam aliorum hominum, quia
hoc nullo modo reuelatum est de Christo, & pen-
det ex principio generali de omnibus hominibus,
non omnino certo. Si quis tamen hos habitus in a-
lijs hominibus admitteret, in Christo autem nega-
ret, certè & reuerentius esset, & inspectus in hunc,
& hoc modo intelligo conclusionem esse certam sup-
posito, scilicet, principio philosophico, non solum
probabili, sed fere euidenti. Secundo aduerto,
nomine habituum comprehendendi hoc loco, tam
species intelligibiles, quam habitus scientiarum at-
que omne id (quidquid illud est) quod in intelle-
ctu manet per modum actus primi, & est princi-
pium recordationis, seu memoriae, & redditur
facilem, & promptum ad naturales actus scientiae.
Quoniam enim de his variis veniuntur opinio-
nes, tamen in genere, quod aliquid sit in intelle-
ctu permanens per modum habitus, quo intelle-
ctualis memoria generetur, fere nullus dubitat: ne-
gari autem non potest, quin in anima Christi fue-
rit memoria intellectualis. Est enim hæc naturalis
proprietas, & facultas animae rationalis, & osten-
sum est ex definitionibus fidei, fuisse in anima Chri-
sti omnes proprietates naturales humanitatis; fuit
ergo in illa intellectualis memoria. Item hæc facul-
tas, & usus eius, spectat ad perfectionem prudentiae
humanae, teste Arist. 6. Ethic. cap. 8. ubi ad pruden-
tiam, experientiam requirit, experientiam autem
memoria efficit, ut idem docet 1. Metaph. in princi-
pio. Sic ergo in genere constat esse in intellectu Chri-
sti aliquid permanens per modum habitus natura-
lis. In particulari vero, quid illud fuerit, pendet ex
opinionibus. In eis tamen ita loquendum est de
Christo, sicut de alijs hominibus, ut supra dictum
est quia hoc pertinet ad consummatam humanam
naturae perfectionem, & ita constat, probabilius esse
habere species intelligibiles naturales, & habitus ab
speciebus distinctos, &c.

Dico secundo, etiam est in intellectu Christi ha-
bitus infusus intellectualis: nomine habitus intel-
ligo quodcumque principium actus, quod sit quali-
tas infusa intellectui, & in eo permanens, siue sit per
modum luminis, siue per modum speciei, & siue
habeat actum secundum semper coniunctum, siue
non. Et hoc sensu existimo conclusionem esse ita
certam, ut sit fidei proxima, neque negari possit si-
ne nota erroris. Probatur ex dictis supra de habi-
tuali gratia Christi. Illa enim æque fere generalia
sunt perfectionibus intellectus, siue voluntatis, unde
in locis Scripturæ, quæ de hoc loquuntur, ambe
coniunguntur, ut Isai. 11. Requiescet super eum Spiritus
Domini, Spiritus sapientiae, & intellectus. Vbi verbum,
requiescet, indicat permanentiam per modum habi-
tus. Et Ioan. 1. Vidimus gloriam eius, plenam gratia &
veritate. Item, quia tam certum est, lumen gloriae
datum esse animæ Christi ad videndum Deum, sicut
ut alijs beatis.

Denique ostensum est, fuisse in anima Christi actus
supernaturalis cognitionis, sed ad efficiendum huius-
modi actus cōnaturalis, & perfectio modo requiritur
habitus,

Habitus
naturalis
in intellectu
Christi.

Habitus
infusus
intellectus
Christi.

habitus, ergo. Cōfirmatur, nam hac ratione in quo-
eunque Sācto est aliqua virtus intellectualis infusa,
curgitur non erit in Christo? Nulla sanē est dubi-
tandi ratio, neq; aliquid inuenio, quod contra has
veritates obijciat, quod responsione dignura sit;
quamquam Palud. in 3. d. 13. q. 2. multa in utrāque
partem obijciat. An verò hic habitus sit vnus vel
multiplex, in sequentibus disputabitur.

ARTICVLVS II.

*Virum Christum habuerit scientiam, quam habent
beati vel comprehensores.*

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod in
Christo non fuerit scientia beatorum vel com-
prehensorum. Scientia enim beatorum est per par-
ticipationem diuini luminis: secundum illud. Psalm. 35. In
lumine tuo videbimus lumen. Sed Christus non habuit lumen
diuinum, tanquam participatum, sed ipsam diuinitatem in
se habuit, substantialiter manentem: secundum illud Colos.
2. In Christo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corpora-
liter. Ergo in Christo non fuit scientia beatorum.

2. Præterea, scientia beatorum eos beatos facit, secun-
dum illud 1o. ad 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te, so-
lum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Sed ho-
mo ille fuit beatus ex hoc ipso, quod fuit Deo vnitus in persona:
secundum illud Psalm. 64. Beatus, quem elegisti & as-
sumpsisti. Non ergo oportet ponere in ipso scientiam beato-
rum.

3. Præterea, scientia duplex homini competit, vna se-
cundum suam naturam, alia supra naturam. Scientia au-
tem beatorum, que in diuina visione consistit, non est se-
cundum naturam hominis, sed supra eius naturam. In Christo
autem fuit alia supernaturalis scientia multo altior, scilicet,
scientia diuina. Non ergo oportuit in Christo esse scientiam
beatorum.

Sed contra, scientia beatorum in Dei cognitione consistit.
Sed ipse plenè cognouit Deum, etiam secundum quod homo:
secundum illud 1o. ad 8. Scio eum, & sermonem eius seruo. Ergo
in Christo fuit scientia beatorum.

Respondeo dicendum, quod illud, quod est in potentia, re-
ducitur in actum per id, quod est actus: oportet enim esse cali-
dum id, per quod alia calefiunt. Homo autem est in potentia ad
scientiam beatorum, que in Dei visione consistit, & ad eam
ordinatur, sicut ad finem: est enim creatura rationalis capax
illius beate cognitionis, in quantum est ad imaginem Dei. Ad
hunc autem finem beatitudinis homines reducantur per
Christi humanitatem, secundum illud Hebræorum 2. Dece-
bat eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui mul-
tos filios in gloriam adduxerat, autorem salutis eorum per
passionem consummari. Et idè oportuit, quod cognitio
beata in Dei visione consistens, excellentissime Christo homi-
ni conueniret: quia semper causam oportet esse potiori cau-
sato.

Ad primum ergo dicendum, quod diuinitas vnita est hu-
manitati Christi secundum personam, non secundum essen-
tiam vel naturam, sed cum vnitate persone remanet distinctio
naturarum. Et ideo anima Christi, que est pars humana na-
tura, per aliquod lumen participationis à natura diuina, per-
fecta est ad scientiam beatam, qua Deus per essentiam vi-
detur.

Ad secundum dicendum, quod ex ipsa vnione homo ille est
beatus beatitudine increata, sicut ex vnione est Deus. Sed præ-
ter beatitudinem increatam oportuit in natura humana Chri-
sti esse quandam beatitudinem creatam, per quam anima ei-
us in ultimo fine humana natura constitueretur.

Ad tertium dicendum, quod visio, seu scientia beata, est
quodammodo supra naturam animæ rationalis, in quan-

A tum, scilicet, propria virtute ad eam peruenire non potest. A-
lio verò modo est secundum naturam ipsius, in quantum, sci-
licet, secundum naturam suam est capax eius, prout, scilicet,
est ad imaginem Dei facta, vt supra dictum est*. Sed scientia
increata, est omnibus modis supra naturam animæ hu-
manæ.

In corp. art.

COMMENTARIVS.

Affirmat D. Thomas, & probat, quia Christus est
alijs beatitudinis causa, multò ergo magis eam
habuit. Quæ ratio, est moralis demonstratio, non
metaphysica: & ideo difficultas, quam Caietanus
mouet, necessaria non est, quamvis quæ occasione
illius dicit, & quæ notat in solutione ad tertium, vti-
cia sint, omnia tamen clara.

ARTICVLVS III.

*Virum Christum habuerit scientiam inditam vel in-
fusam.*

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod in
Christo non sit alia scientia indita, vel infu-
sa, præter scientiam beatam. Omnis enim a-
lia scientia comparatur ad scientiam bea-
tam, sicut imperfectum ad perfectum. Sed
presente cognitione perfecta, excluditur cognitio imperfecta,
sicut manifesta visio faciei excludit enigmaticam visionem fi-
dei, vt patet. 1. Corinth. 13. Cum igitur in Christo fuerit scien-
tia beata (vt dictum est*) videtur, quod non potuerit in eo in-
esse alia scientia indita.

66.

Infr. q. 12. a.

1. cor. 13. d.

14. 1. 1. q. 5.

Et ver. q. 10.

a. 2. c. fin. &

a. 3. c. opus.

9. c. 223. &

op. 2. q. 81.

Art. præc.

2. Præterea, imperfectior modus cognitionis disponit ad
perfectiorem, sicut opinio, que est per syllogismum dialecticū,
disponit ad scientiam, que est per syllogismum demonstrati-
uum. Habita autem perfectione, non est ulterius necessaria di-
spositio; sicut habito termino, non est necessarius motus. Cum
ergo cognitio quacunque alia crata comparatur ad cognitio-
nem beatam, sicut imperfectum ad perfectum, & sicut dispositio
ad terminum, videtur, quod cum Christus habuerit cogniti-
onem beatam, quod non fuit ei necessarium, habere aliam
cognitionem.

3. Præterea, Sicut materia corporalis est in potentia ad
formam sensibilem, ita intellectus possibilis, est in potentia ad
formam intelligibilem. Sed materia corporalis non potest si-
mul recipere duas formas sensibiles, vnā perfectiorem, &
aliā minus perfectam: ergo neque anima potest simul recipere
duplicem scientiam, vnā perfectiorem, & aliā minus
perfectam: & sic idem, quod prius.

Sed contra est, quod dicitur Coloss. 2. quod in Christo sunt
omnes thesauri sapientie & scientie absconditi.

Respondeo dicendum, quod, sicut dictum est*, decebat, Ar. 1. huius
vt natura humana assumpta à Verbo Dei, imperfecta non es-
set. Omne autem, quod est in potentia, est imperfectum, nisi re-
ducatur ad actum. Intellectus autem possibilis humanus est in
potentia ad omnia intelligibilia. Reducitur autem in actum
per species intelligibiles, que sunt quedam forme completiue
ipsius, vt patet ex his, que dicuntur in tercio de Anima*. Et id-
eo oportet in Christo ponere scientiam inditam, in quantum
per Verbum Dei, anima Christi sibi personaliter vnita, impres-
sa sunt species intelligibiles ad omnia, ad que intellectus possi-
bilis est in potentia. Sicut etiam per Verbum Dei impressæ
sunt species intelligibiles menti angelicæ in principio creatio-
nis: vt patet per Augustinū* 2. super Genes. ad liti-
ram. Et ideo, sicut in Angelis, secundum eundem Augusti-
nū*, ponitur duplex cognitio (vna scilicet, maritima, per
quam cognoscunt res in Verbo: & alia vespertina, per quam
cognoscunt res in propria natura per species sibi inditas) ita

Ar. 1. huius

quæst.

Lib. 3. d. 12.

18 tom. 2.

Lib. 2. c. 8.

tom. 3.

L. 11. de ci-

uit. Dei c. 7.

d. medio. 10.

5. Et l. 4. su-

per Gen. c. 2.

24 tom. 3.